

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมผู้แพร่เชื้อเอชไอวี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ.2539

ISBN 974-633-910-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

LEGAL MEASURES CONTROLLING AIDS TRANSMITTERS

Mr. Thanawat Ratchatakorn

ศุภชัยวิทย์ทรัพย์ากร

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws**

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-633-910-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์   มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมผู้แพร่เชื้อเอชไอวี
โดย   นายธนวัฒน์ รัชตากร
ภาควิชา   นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร. กมลชัย รัตนสกาวงศ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม   ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ไพรัช ดีสุดจิต

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ อึ้งสุวรรณ)

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มุรธา วัฒนชะชีวะกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. กมลชัย รัตนสกาวงศ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ไพรัช ดีสุดจิต)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. จิรนิติ ทะวานนท์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส)

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

อนวัณณ์ รัชดากร : มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมผู้แพร่เชื้อเอชไอวี
(LEGAL MEASURES CONTROLLING AIDS TRANSMITTERS)

อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.กมลชัย รัตนสกาววงศ์ อ.ที่ปรึกษาร่วม : ศ.นพ. ไพรัช ตีสุตจิต

161 หน้า . ISBN 974-633-910-9

โรคเอดส์เป็นโรคติดต่อที่ในปัจจุบันนี้ถือว่ามีอันตรายมากที่สุด เนื่องจากเมื่อผู้ใดได้รับเชื้อผู้นั้นจะต้องถึงแก่ความตายในเวลาต่อมา เพราะว่ายังไม่มียาหรือวัคซีนที่จะนำมาใช้ในการรักษาหรือป้องกันการติดเชื้อได้ ซึ่งมีการคาดการณ์กันว่าอย่างน้อย 5-10 ปีถึงจะสามารถค้นพบวัคซีนป้องกันโรคเอดส์นี้ได้

การติดต่อของโรคเอดส์ก็เหมือนกับโรคติดต่อที่สามารถติดต่อได้โดยทางเลือดหรือทางเพศสัมพันธ์ จึงทำให้ผู้ที่ต้องติดต่อกับบุคคลเป็นจำนวนมากมีความเสี่ยงสูงที่จะได้รับเชื้อเอชไอวี เช่น บุคลากรทางการแพทย์ มักจะกระทำการที่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ป่วยที่มารับการรักษาเป็นประจำ และเมื่อพบว่าโรคเอดส์สามารถแพร่ไปสู่ทารกที่อยู่ในครรภ์ของมารดาได้ ทำให้หญิงมีครรภ์เหล่านี้มีความต้องการทำแท้งกันมากขึ้น แต่กฎหมายก็ไม่อนุญาตให้หญิงทำแท้งได้รวมถึงแพทย์ที่ทำการรักษาก็ไม่สามารถทำแท้งให้หญิงได้เช่นกัน แม้ว่าจะได้รับความยินยอมจากหญิงก็ตาม จึงทำให้เกิดผลกระทบต่อหญิงมีครรภ์ในหลายๆ ด้าน นอกจากนี้ปัญหาการตรวจเลือดทั้งก่อนและหลังเข้าทำงานเพื่อหาเชื้อเอชไอวีของนายจ้าง ก็พบว่ารัฐยังให้ความสำคัญคุ้มครองกับลูกจ้างในกรณีนี้ไม่เพียงพอเท่าที่ควร

จากการศึกษาจึงเห็นได้ว่ามาตรการทางกฎหมายที่นำมาใช้บังคับเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์นั้น ยังมีปัญหาต่างๆ ที่จะต้องได้รับการแก้ไขโดยเฉพาะมาตรการที่เกี่ยวกับการควบคุมการแพร่เชื้อเอชไอวีที่ยังไม่มีความทันสมัยพอที่จะนำมาใช้กับโรคเอดส์ เช่น พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2523 ประมวลกฎหมายอาญา เป็นต้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องมีการแก้ไขกฎหมายที่มีอยู่ให้สามารถนำมาใช้ในการป้องกันควบคุมโรคและการแพร่ของโรคเอดส์ให้ได้ผลโดยเร็วที่สุด รวมทั้งควรที่จะต้องมีการพิจารณาถึงการออกกฎหมายที่จะสามารถนำมาใช้ได้กับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์โดยตรงด้วย

ศูนย์วิทยุทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ..... นิติศาสตร์ .....

สาขาวิชา ..... นิติศาสตร์ .....

ปีการศึกษา ..... 2539 .....

ลายมือชื่อนิสิต ..... อนวัณณ์ รัชดากร .....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... รศ.ดร.กมลชัย .....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ..... ศ.นพ. ไพรัช .....

C570905 : MAJOR LAW
 KEY WORD: AIDS / LEGAL MEASURES

THANAWAT RATCHATAKORN : LEGAL MEASURES CONTROLLING AIDS TRANSMITTERS .

THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. Dr. KAMOLCHAI RATTANASAKAOWONG .

THESIS CO. ADVISOR : PROF. Dr . PHAIRAJ DEESUDCHIT , 161 PP. ISBN 974-633-910-9

AIDS has been considered as the most dangerous, transmittable disease in the modern world. There is still no medicine or vaccine to be used in the treatment or prevention of the AIDS transmission. As a result, whoever is infected by the virus will die eventually. It is being forecasted that it will take at least another 5-10 years before a vaccine for the prevention of AIDS could be discovered.

The transmission of AIDS is similar to other transmittable diseases which can be transmitted through blood or sexual intercourse. This has caused the persons who contact with a lot of people , have high risks of exposing to AIDS, for example medical personal usually act in such a way that is invading the patients' right of privacy. Moreover at present, it has been found that AIDS could be transmitted from the mother to her fetus. For this reason, more mothers want to have abortions. However, the law of Thailand still does not allow abortion. The doctor is not able to perform the abortion eventhough the patient is willing to. As the result, the pregnant women are affected in many ways. Furthermore, the procedure of blood checking before and after formal employment has proved that the government is not providing enough protections for the employees in this case.

The study has proved that the legal measures for the prevention and controlling of this disease still face many problems. Revision is needed especially on those measures concerning the controlling of AIDS transmitter, for instance The Transmittal Diseases Act B. E. 2523 and The Criminal Act . Thus, it is very important that the law must be revised as soon as possible to be more effective for the prevention and control of the AIDS disease and transmission. Furthermore, there should be more consideration on passing the law that can be used directly with the prevention and controlling of AIDS disease.

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....นิติศาสตร์.....
 สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....
 ปีการศึกษา.....2539.....

ลายมือชื่อนิสิต.....*Thanawat Ratchatakorn*.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*Kamolchai Rattanasakaowong*.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....*Phairaj Deesudchit*.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วย การได้รับความกรุณาอย่างสูงจากท่าน รองศาสตราจารย์ ดร.กมลชัย รัตนสกาวงศ์ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและให้คำแนะนำ แนวคิดในการเขียนและแก้ไขวิทยานิพนธ์นี้แก่ผู้เขียนตลอดเวลา ซึ่งผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

และขอกราบขอบพระคุณท่าน ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ไพรัช ดีสุดจิต ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และแก้ไขวิทยานิพนธ์นี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มุรธา วัฒนะชีวะกุล ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ารับเป็นประธานกรรมการในการตรวจและสอบวิทยานิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณ ท่านอาจารย์ ดร.จิรนิติ หะวานนท์ รองศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส ที่กรุณาได้รับเป็นกรรมการสอบให้คำปรึกษา แนะนำข้อคิดบางประการในการเขียนวิทยานิพนธ์นี้

สุดท้ายผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา เพื่อนร่วมงานและคุณวนิดา พิบูลฤทธิวงศ์ ที่คอยให้กำลังใจและแนะนำในการเขียนวิทยานิพนธ์นี้ หากวิทยานิพนธ์นี้ปรากฏคุณค่าและประโยชน์ในทางวิชาการอยู่บ้าง ผู้เขียนขอน้อมอุทิศแด่ผู้ที่ติดเจือเอตล์ทุกท่าน

ธนวัฒน์ รัชตากร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการทำวิจัย	5
สมมติฐาน	6
ขอบเขตการวิจัย	6
วิธีการศึกษาและวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 1 บททั่วไป	7
1.1 ความหมายของโรคเอดส์และผู้แพร่เชื้อเอดส์	7
ความหมายของโรคเอดส์	7
ความหมายของผู้แพร่เชื้อเอดส์	7
1.2 ลักษณะของโรคเอดส์	8
ลักษณะของผู้ป่วยโรคเอดส์	9
ลักษณะอาการของผู้ติดเชื้อเอดส์	9
การวินิจฉัยโรคเอดส์	11
ลักษณะการแพร่ของโรคเอดส์	12
การป้องกันการติดเชื้อเอดส์	13

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.3 การใช้มาตรการของรัฐกับหลักทฤษฎีทางกฎหมาย	14
ทฤษฎีอำนาจในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในรัฐ	14
ทฤษฎีการลงโทษ	21
ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย	28
บทที่ 2 มาตรการควบคุมผู้แพร่เชื้อเอชไอวีและการคุ้มครองสิทธิผู้ติดเชื้อเอชไอวี ในประเทศไทย	34
หลักในการป้องกันและควบคุมโรคทั่วไป	34
1. หลักการป้องกันโรคทั่วไป	34
2. หลักการควบคุมโรคทั่วไป	35
มาตรการควบคุมผู้แพร่เชื้อเอชไอวี	37
ก. มาตรการทางสาธารณสุข	38
ลักษณะของมาตรการทางสาธารณสุข	38
นโยบายในการป้องกันและควบคุม โรคเอชไอวี	39
นโยบายทั่วไปของรัฐในการป้องกันและ ควบคุมโรคเอชไอวี	39
มาตรการในการป้องกันและควบคุมโรคเอชไอวี ของหน่วยงานต่างๆของรัฐ	41
ข. มาตรการทางกฎหมาย	47
มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน และควบคุมโรคเอชไอวีในปัจจุบัน	49
1. พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2523	50
2. พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522	52
3. พระราชบัญญัติปรมณการค้าประเวณี พ.ศ.2503	52
4. พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ.2509	54

5. ประมวลกฎหมายอาญา	54
5.1 มาตรการที่สามารถนำมาใช้ในการป้องกัน	
การแพร่ของโรคเอดส์ทางเพศสัมพันธ์	54
ก. ความผิดฐานกระทำชำเราเด็กหญิงอายุไม่เกิน	
15 ปี ตามมาตรา 277 , 277ทวิ , 277ตรี	54
ข. ความผิดฐานเป็นธุระจัดหาล่อไปหรือชักพาไป	
ซึ่งหญิงเพื่อการอนาจารหรือเพื่อสำเร็จความใคร่	
ของผู้อื่น ตามมาตรา 282 , 283 , 284	55
ค. ความผิดฐานดำรงชีพด้วยผลจากการทำมาหากิน	
ของหญิงซึ่งค้าประเวณี ตามมาตรา 286	56
5.2 มาตรการที่จะสามารถนำมาใช้กับผู้ที่มี	
เจตนาแพร่เชื้อเอดส์	57
ก. ความรับผิดชอบทางอาญาของผู้แพร่เชื้อเอดส์	57
ข. ความรับผิดชอบทางแพ่งของผู้ติดเชื้อเอดส์	59
ข้อบกพร่องของมาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบัน	63
ก. มาตรการที่มีอยู่ยังมีช่องว่างอยู่มาก	63
ข. มาตรการทางกฎหมายมีลักษณะเป็นการปราบ	
มากกว่าที่จะแก้ไขปัญหา	68
บทที่ 3 มาตรการควบคุมผู้แพร่เชื้อเอดส์และการคุ้มครองสิทธิผู้ติดเชื้อเอดส์	
ในต่างประเทศ	70
1. การกำหนดให้โรคเอดส์เป็นโรคที่ต้องแจ้งความ	72
2. การบังคับตรวจเชื้อเอดส์	77
กฎหมายและนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์	
ในบางประเทศ	80
1. ประเทศเนเธอร์แลนด์	80
2. ประเทศอังกฤษ	81
3. ประเทศญี่ปุ่น	86

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4 ปัญหาจากการดำเนินการใช้มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกัน และควบคุมโรคเอดส์	92
1. ปัญหาความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ทางการแพทย์และสาธารณสุข	92
กรณีที่ 1 การตรวจเลือดเพื่อค้นหาการติดเชื้อเอดส์ ในผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาในโรงพยาบาล	92
กรณีที่ 2 การเปิดเผยความลับของผู้ป่วยและ ผู้ติดเชื้อเอดส์	96
2. การบังคับตรวจหาเชื้อเอดส์ในกลุ่มบุคคลบางประเภท	102
2.1 กลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับรัฐเป็นพิเศษ	103
2.2 ลูกจ้างของของบริษัทเอกชน	106
3. ความรับผิดชอบของผู้แพร่เชื้อเอดส์ในคดีอาญา	108
1. ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น	111
2. ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย	112
3. ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไม่เจตนา	113
4. ปัญหาการทำแท้งของหญิงมีครรภ์ที่ติดเชื้อเอดส์	114
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	120
รายการอ้างอิง	127
ภาคผนวก 1 นิยามผู้ป่วยโรคเอดส์ที่ใช้ในการเฝ้าระวังโรค	134
ภาคผนวก 2 ร่างพระราชบัญญัติโรคเอดส์ พ.ศ.	141
ประวัติผู้เขียน	161